

ЕДНА ПОСОКА
МНОГО ВЪЗМОЖНОСТИ

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014 г. - 2020 г.

Европейски земеделски фонд за развитието на селските райони: Европа инвестира в селските райони

Междинна оценка
на изпълнението на Стратегията за водено от общностите местно
развитие на МИГ Белене – Никопол

Декември 2018 г.

Съдържание

1. Въведение	1
1.1. Обща информация за СВОРМ	1
1.2. Обобщение на текущото състояние по прилагане на СВОРМ	3
2. Цели и методи на оценката	3
2.1. Цели и съдържание	4
2.2. Методи	5
3. Преглед на изпълнението	8
3.1. Процедури за подбор на проекти	8
3.2. Дейности за популяризиране	9
3.3. Преглед по индикатори	12
3.3.1. Индикатори за цялостно прилагане на стратегията	12
3.3.2. Индикатори по мерки	17
4. Заключение и препоръки	32

1. Въведение

В Стратегията за ВОМР на МИГ Белене - Никопол е заложено осъществяването на две оценки на нейното прилагане – междинна оценка през 2018 г. и окончателна оценка в годината на приключване. Съобразно СВОМР извършването на оценката е възложено на външни експерти. Настоящият доклад представлява междинна оценка на Стратегията и разглежда периода от началото на прилагане на споразумението за изпълнение на СВОМР до месец декември 2018 г.

1.1. Обща информация за СВОМР

Сдружение „Местна инициативна група Белене - Никопол“ прилага споразумение за изпълнение на многофондова Стратегия за водено от общностите местно развитие № РД 50-11/25.01.2017 г., финансирана от три програми - ПРСР, ОП „Околна среда“ и ОП „Иновации и конкурентоспособност“, със следния бюджет:

Програма	Лв.
от ПРСР	2 933 745 лв.
от ОП Околна среда	1 979 987 лв.
от ОП Иновации и конкурентоспособност	1 955 830 лв.
ОБЩО	6 869 562 лв.

Целта, приоритетите, специфичните цели и включените мерки за тяхното постигане в СВОМР на МИГ Белене – Никопол са:

Основна стратегическа цел на СВОМР:		
Устойчив растеж и европейско развитие на територията чрез балансирано пространствено развитие, инвестиции в публична и социална инфраструктура, стимулиране на икономическия потенциал в земеделието и промишлеността, защита на природното и културното наследство и развитие на туризма		
Приоритет 1 Повишаване на ефективността и производителността на малките и средни селски стопанства чрез модернизация и разнообразяване към неземеделски дейности	Приоритет 2 Подобряване на условията на живот чрез развитие на техническата инфраструктура и опазване на околната среда.	Приоритет 3 Създаване на условия за икономически растеж, заетост и развитие на местния пазар на труда.
Специфична цел 1.1. Повишаване конкурентоспособността на селското стопанство чрез реструктуриране и развитие на наличните материални мощности и насърчава-не въвеждането на нови технологии в стопанствата.	Специфична цел 2.1. Подобряване на техническата инфраструктура.	Специфична цел 3.1. Повишаване на конкурентоспособността на МСП, на обема на износ на стоки и услуги, на производителността и придадената стойност на продукцията.

Специфична цел 1.2 Развитие на неземеделски дейности, услуги и туризъм. Тази цел е насочена към разнообразяване на стопанската дейност и изграждане на нови възможности за заетост, извън земеделието. Помощта ще бъде предоставена за развиване на туризъм, услуги и занаяти, което ще доведе до създаване на работни места в дейности, базирани на местните ресурси.	Специфична цел 2.2. Развитие на малка инфраструктура в областта на отдиха и туризма.	Специфична цел 3.2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал по пътя на придобиване на нови професионални умения.
	Специфична цел 2.3. Сигурна жизнена среда и екологично развитие.	
Мерки: 4.1., 4.2, 6.4.	Мерки: 7.2, 7.5, 8.1, ПО 3 на ОПОС	Мерки: 1.3, ИП2 ПО2 на ОПИК

Мерки, бюджети и дялове на средствата по мерки на СВOMP на МИГ Белене - Никопол

Код	Име на мярката	Бюджет	%
1.3.	Краткосрочен обмен на опит и посещения в земеделски и горски стопанства	33 745	0,49
4.1.	Инвестиции в земеделски стопанства	800 000	11,64
4.2.	Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	300 000	4,37
6.4.1.	Инвестиции в подкрепа за неземеделски дейности	500 000	7,28
7.2.	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	900 000	13,1
7.5.	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура	330 000	4,81
8.1.	Залесяване и поддръжка	70 000	1,02
ОПИК ПО 2	Инвестиционен приоритет 2 „Капацитет за растеж на МСП”	1 955 830	28,47
ОПОС	Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Натура 2000 чрез подхода VOMP	1 979 987	28,82
ОБЩО		6 869 562 лв.	100%
	Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие (25 на сто от общите публични разходи от ЕЗФРСР, включващи разходите по подмярка 19.2 и подмярка 19.4)	977 915	100%

1.2. Обобщение на текущото състояние по прилагане на СВOMP

Прилагането на Споразумението, респективно на Стратегията, започва през януари 2017 г. Във връзка с изменената нормативна уредба за изпълнение на подмярка 19.2 в разглеждания период се налага и изменение в Индикативната годишна работна програма за 2017 г., отбелязано в Годишния доклад за отчитане изпълнението на СВOMP за 2017 г. Във връзка с тези фактори и необходимото технологично време за подготовка на процедурите за набиране и оценяване на проектни предложения, до момента на настоящата междинна оценка не е стартирало финансиране на проекти на бенефициенти, респективно въздействието, което може да бъде отчетено и констатирано, е ограничено и свързано преди всичко с ефектите от дейностите за популяризиране, укрепване на капацитета на територията и потенциалните бенефициенти, подготовка и стартиране на процедури за избор на проекти.

През 2018 г. са подготвени и реализирани две процедури за набиране на проектни предложения – по ОПИК и подмярка 4.1 от ПРСР и, по които са подадени общо 19 проекта. Процесът на оценка на проектите по ОПИК е приключен с одобрени всички 5 подадени проектни предложения, като предстои/е в процес подписването на договори с бенефициентите и началото на прилагане на проектите.

В разглеждания период е извършен значителен обем от дейности, свързани с необходимата подготовка за реализиране на стратегията – дейности за популяризиране, информиране и подпомагане подготовката на проекти на потенциалните кандидати:

- проведени 12 обучения за местни лидери, потенциални бенефициенти, както и членовете на екипа и колективния върховен орган на МИГ с общо 133 участници
- проведени 18 информационни срещи в различни населени места от територията;
- обсъдени с обществеността, издадени и разпространени Насоки за кандидатстване по 5 мерки от Стратегията;
- осъществени 23 публикации в местни и регионални медии;
- изготвени и разпространени информационни и рекламни материали;
- осъществени три проучвания в сферите на интервенция на СВOMP;
- консултирани 69 потенциални бенефициенти.

2. Цели и методи на оценката

СВOMP на МИГ Белене - Никопол предвижда извършването на междинна оценка през 2018 г. и окончателна оценка в годината на приключване. Настоящата методология разглежда извършването на оценка на напредъка на основа на универсални постановки с приложимост при извършването и на междинната, и на окончателната оценка, като са взети предвид Насоките за оценка на ЛИДЕР/ВОМР издадени от Европейската комисия (EUROPEAN COMMISSION – Directorate-General for Agriculture and Rural Development – Unit C.4 (2017): Guidelines. Evaluation of LEADER/CLLD. Brussels.)

2.1. Цели и съдържание

Оценката е процес на:

- отчитане на напредъка в прилагането на Стратегията, чрез наблюдението по заложените индикатори, ефективността и ефикасността в процеса на прилагане на мерките и администриране на Стратегията;
- разглеждане на резултатите и въздействията на Стратегията, вкл. определяне на степента на тяхното съответствие с поставените цели, приноса към постигането на целите, цялостно въздействие върху местната общност, устойчивост на постигнатото.

Оценката разглежда и възникнали положителни и отрицателни тенденции и/или предизвикателства, които се включват като база за разработените препоръки – в случая на междинната оценка – за оставащия период на прилагане и с оглед успешно реализиране на стратегията, а при окончателната оценка – за евентуални бъдещи действия в следващ период.

Насоките за оценка на LEADER/BOMP (ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ – Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ – Отдел С.4, 2017 г.: Насоки. Оценка на LEADER/BOMP. Брюксел) препоръчват освен горното, на ниво местна СВОМР да се извърши и оценка на:

а) популяризирането на МИГ/СВОМР

Популяризирането на МИГ/СВОМР допринася както към прекия ефект от прилагането – реализирани проекти по различните мерки, изпълнение на заложения бюджет, респективно целите на стратегията, така и към дългосрочния ефект/въздействие, които включват изграждането на капацитет, придобиване на знания на индивидуално и организационно равнище, повишаване на уменията, както и в ползите, свързани с подобряването на социалния капитал и местното управление. Реферирано в предишния програмен период като „оживяване на територията“, то включва различни по вид инициативи, които са насочени към повишаване на капацитета, информираността и готовността на местните участници, но не са пряко свързани с конкретен проект, а са насочени към територията и населението като такива;

б) механизма за изпълнение на LEADER/BOMP за гарантиране на прилагането на метода LEADER

При разглеждане на механизма за изпълнение се разглеждат дейностите на МИГ от по-широка гледна точка във връзка с популяризирането (вж. по-горе), и от по-тясна гледна точка във връзка с изпълнението на стратегията. Оценката на механизма за изпълнение разглежда предизвикателствата, свързани с правилата и процедурите за прилагане на СВОМР.

в) добавената стойност на LEADER/BOMP.

Оценката на добавената стойност показва какви допълнителни ползи са били създадени благодарение на правилното прилагане на метода LEADER посредством дейностите на МИГ – подготовка и подбор на проекти изпълнение на проектите от бенефициентите и

популяризиране. Добавената стойност се изразява в 1) подобряване на социалния капитал, 2) подобряване на местното управление и 3) засилване на резултатите от проектите.

На ниво въздействие така описаните динамики в посочените теми би следвало да предизвикат структурни промени в областта, различни от онези, които биха били постигнати без прилагането на метода LEADER.

2.2. Методи

Наблюдение

Оценката се извършва въз основа на данните и информацията, събрани чрез наблюдението (мониторинг). Наблюдението представлява систематично проследяване на дейността на МИГ в двете основни насоки: подготовка и подбор на проекти и популяризиране. Наблюдението генерира количествени и качествени данни, необходими за извършване на оценката, и дава обратна информация за прилагането на мерките и на Стратегията като цяло, улеснявайки идентифицирането на необходимите корекции.

Индикатори (показатели)

Индикаторите се използват като инструменти за оценка доколко очакваните цели са били постигнати чрез мерките (количествено изражение на мерките, резултати, въздействие). Те трябва да бъдат специфични, измерими и достъпни/постижими по рентабилен начин. Индикаторите не могат винаги да бъдат попълнени с количествени статистически данни; има качествени показатели, които включват качествени оценки или логически предположения.

Оценката се извършва въз основа на набор от индикатори, които отчитат специфичния характер на подкрепата, целите на SWOMP, социално-икономическата ситуация на територията. Има няколко различни равнища на индикатори:

- Индикатори за вложените ресурси (изходни): те се отнасят до бюджета и другите ресурси, отпуснати на всяко равнище на подпомагане (например: разходи по мерки, разходи за управление на SWOMP);
- Индикатори за количественото изражение на мерките (изходни): измерват пряко реализираните дейности по мерките. Тези дейности са първата стъпка към реализирането на целите и се измерват във физически или парични единици (например: брой на организирани обучения, брой на стопанствата, получаващи инвестиционна подкрепа, общ обем на инвестициите).
- Индикатори за резултат: измерват преките и незабавни последствия от намесата. Осигуряват информация за промените, например в поведението, капацитета или резултатите на преките бенефициенти и се измерват във физически или парични единици (например: предприети инвестиции, брой на земеделските производители, взели успешно участие в курсове за обучение).

- Индикатори за въздействие: Те се отнасят до ползите от намесите не само на равнище подпомагане, но и по-общо в програмната област. Те са свързани с по-широките цели на една програма (например: увеличаване на заетостта в територията, увеличена производителност на селскостопанския сектор и др.).

От особена важност в процеса на междинна оценка е да се анализира приложимостта и полезността на всеки индикатор с оглед целите на оценката – анализ на напредъка спрямо заложените цели; както и реалистичността на определените целеви стойности в контекста на актуалната ситуация, която може да е променена в сравнение с момента на разработване на стратегията или дадени предпоставки да не са се осъществили.

Въпроси за оценка

Основен инструмент за извършване на оценката, за установяване на връзката между заложените цели и постигнатите резултати, между показателите (индикаторите) и степента на постигане на целите, са въпросите за оценка. Въпросите включват хоризонтални (за цялата стратегия) и специфични (по приоритети) въпроси за оценка, които следва да бъдат съгласувани с интервенционната рамка на стратегията и целите на стратегията, като се търси връзка и с показателите за оценка.

В СВOMP на МИГ Белене – Никопол не са формулирани въпроси за оценка. Настоящата междинна оценка предлага формулирането на въпроси за оценка както следва:

- До каква степен е усвоен заложеният бюджет по мерки / до каква степен се изпълняват заложените цели по мерки (хоризонтален);
- До каква степен са обхванати територията на МИГ и различните приоритетни групи бенефициенти (хоризонтален);
- До каква степен изпълнението на подпомогнатите проекти допринася за постигането на целите на СВOMP (хоризонтален);
- До каква степен е повишена ефективността и производителността на малките и средни земеделски стопанства (специфичен - приоритет 1);
- До каква степен са подобрени условията на живот на територията (специфичен - приоритет 2);
- Доколко са създадени или подобрени условията за икономически растеж и заетост (специфичен – приоритет 3)
- До каква степен механизмът за изпълнение и дейностите за популяризиране са довели до създаване на добавена стойност? (хоризонтален)
- Какви проблеми са налице в процеса на администриране на стратегията и в процеса на прилагане на договорените проекти (хоризонтален)
- Какви мерки следва да бъдат предприети за оставащия период на прилагане или за следващ програмен период.

Източници на информация

Определянето на източниците на информация, необходима за извършване на оценките, е важно още на етапа на подготовка на процедурите за работа на МИГ. Процедурите трябва да бъдат организирани по начин, който осигурява възможността за наблюдение на напредъка по определените индикатори. Така например е необходимо да се структурират различните видове регистри в базата данни на МИГ с оглед текущо набиране на информация по съответните показатели.

За наблюдение и оценка на напредъка по останалите индикатори, за които регистрите на МИГ не са релевантен източник, е необходимо да се предвидят и организират съобразно необходимостите съответните дейности за набиране на информация (като проучвания, интервюта с бенефициенти и др.)

Източници на информация и данни за индикаторите за наблюдение могат да се обобщят както следва:

- База данни на МИГ – основният източник на информация, доколкото включва не само формалната документация на МИГ, но и информацията, набрана от останалите посочени източници (вж. по-долу), също под една или друга форма става част от базата данни.
- Информация от бенефициентите – за проследяване на индикатори като брой създадени работни места, земеделски стопанства в които е въведена модернизация или иновация и др. Препоръчително е да се заложи събиране на данни за индикатора във формулярите за кандидатстване, като последваща информация се осигурява в процеса на наблюдение на проектите (резултатите от наблюдението на проектите на бенефициентите, което се извършва от МИГ става също част от базата данни на МИГ, но в допълнение може да се набира и допълнителна информация от бенефициентите – напр. за нагласи, впечатления, препоръки и др., под формата на анкети/интервюта).
- От външни източници и сравнение с базови данни, както и например чрез извършване на проучвания – за проследяване ефективността на дейностите по оживяване на територията и мониторинг на нагласите както на потенциалните бенефициенти от територията, така и на косвените бенефициенти – населението/определени обществени групи от територията.

В СВОМР на МИГ Белене – Никопол са предвидени като източници на информация относно въздействието на стратегията Националният статистически институт и Бюро по труда – за индикатори за въздействие като създадени работни места и допълнителен брой туристи в резултат от интервенциите по СВОМР. Следва да се отбележи, че визираните източници имат своите ограничения в контекста на проследяване на така формулираните индикатори. Така напр. данните за заетостта, предоставяни от НСИ и от Бюро по труда, не позволяват проследяване доколко дадена промяна е резултат от интервенциите по Стратегията или е резултат от други фактори. Данните за туризма, предоставяни от НСИ, отчитат само посетители с нощувка в места за настаняване с над 10 легла, и не е налична информация за места за настаняване с по-нисък капацитет, както и за посетители без нощувка. Ще бъде наложително

информацията по тези индикатори да бъде попълнена и от други количествени и качествени източници – основно от наблюдението на проектите и информация от самите бенефициенти.

СВОМР на МИГ Белене – Никопол предвижда и годишни проучвания на социално-икономическото развитие на територията и удовлетвореността от прилагането на СВОМР в общността, които могат да се използват като инструмент за набиране на информация. Те трябва да стартират заедно със стартирането на прилагането на проектите през 2019 г. и предвидят набиране на информация, релевантна към целите на мониторинга, отчитането и финалната оценка.

3. Преглед на изпълнението

3.1. Процедури за подбор на проекти

Процедурите за подбор на проекти са основният елемент на изпълнението на СВОМР и част от механизма за прилагане на подхода ЛИДЕР, респективно от задачите на МИГ по прилагане на стратегиите. Както беше посочено, във връзка със старта на прилагане през 2017 г., последван от промени в нормативната база, наложили изменения и в ИГРП и необходимото технологично време за подготовка на процедурите, до момента на настоящата междинна оценка не е стартирало финансиране на проекти на бенефициенти. През 2018 г. са подготвени и реализирани две процедури за набиране на проектни предложения – по подмярка 4.1 от ПРСР и по ОПИК, по които са подадени общо 19 проекта. Процесът на оценка на проектите по ОПИК е приключен с одобрение на всички 5 подадени проектни предложения, като предстои подписването на договори с бенефициентите и началото на прилагане на проектите. Таблицата по-долу представя в обобщен вид информация относно постъпилите проектни предложения.

Процедури за подбор на проекти

Мярка	Брой постъпили проектни предложения	От тях на жени	От тях на хора до 40 г.	Стойност на постъпилите проектни предложения (със съфинансиране)	Стойност на БФП	Брой на одобрените проекти
ОПИК ПО 2 Инвестиционен приоритет 2 „Капацитет за растеж на МСП”	5	2	1	1 511 958,90 лв.	1 360 763,01 лв.	5
подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства"	14	2	6	1 878 416,71 лв.	939 208,35 лв.	В процес на оценка

3.2. Дейности за популяризиране

Дейностите за популяризиране включват обучения, действия по информиране и подпомагане подготовката на проекти на потенциалните кандидати; действия по информиране и публичност. В разглеждания период от МИГ Белене – Никопол са проведени:

- 12 бр. обучения за местни лидери, потенциални бенефициенти и членове на КВО на МИГ и на екипа, с общо 133 участници
- 18 информационни срещи и една годишна конференция – обхванати 9 населени места от двете общини на територията и 320 участници
- обсъдени с обществеността, издадени и разпространени Насоки за кандидатстване по 5 мерки от Стратегията;
- осъществени 23 публикации в местни и регионални медии;
- изготвени и разпространени информационни и рекламни материали;
- консултирани 69 потенциални бенефициенти.

Проведени обучения

Година	Тема на обучение	Целева група	Брой участници
2017	Разработване, изпълнение и управление на проекти по мерки от ПРСР 2014-2020 Създаване на бизнес идея. Как да стартираме собствен бизнес г. – 2 бр.	Местни лидери	32
	Механизми и процедури за кандидатстване и управление на проектите по програмите, включени в СВОМР – 2 бр.	Потенциални бенефициенти	29
	Прилагане на режима на държавни помощи	Членовете на екипа	1
	Обучение за работа с ИСУН – 2 бр. обучения	Членовете на екипа	4
2018	Участие в Комисията за избор на проекти	Членовете на КВО и членовете на екипа	11
	Подготовка и кандидатстване с проектни предложения по СВОМР – 4 бр. обучения	Местни лидери	56
ОБЩО	12 бр. обучения		133

Информационни срещи

Година	Населено място	Брой участници
2017	Гр. Белене	17
	Гр. Никопол	22
	с. Деков	20
	с. Петокладенци	16
	с. Татари	14
	с. Вълбел	17

	с. Муселиево	13
	с. Новачене	17
	Годишна конференция	53
2018	Гр. Белене	12
	Гр. Никопол	19
	Гр. Белене	11
	с. Татари	13
	Гр. Никопол	12
	с. Новачене	14
	с. Татари	12
	с. Деков	12
	с. Асеново	14
	с. Вълбел	12
ОБЩО	18 информационни срещи и една годишна конференция	320 души

Изготвени документи, свързани с информирането и подпомагането на проекти на потенциални бенефициенти

2018	Насоки за кандидатстване по подмярка 6.4 "Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности"
	Насоки за кандидатстване по подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства"
	Насоки за кандидатстване по подмярка 4.2 "Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти"
	Насоки за кандидатстване по ИП 2.2 Капацитет за растеж на МСП от ОПИК 2014-2020
	Насоки за кандидатстване по подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“

Консултирани потенциални бенефициенти

2017	41 (в т.ч. 20 жени)
2018	28 (в т.ч. 12 жени)

Действия по информиране и публичност

През целия период МИГ Белене – Никопол поддържа електронна страница [www. http://mig-bn.eu/](http://mig-bn.eu/), на която се публикува актуална информация и документи, свързани с прилагането на СВОМР.

Публикации в средства за масова информация

2017	11 бр. публикации в местни и регионални медии – в-к Никополски хоризонти, в-к Дунавски новини, интернет страници www.svishtovtoday.com , www.bta.bg , www.bgsever.info
2018	12 бр. публикации в местни и регионални медии – в-к Никополски хоризонти, в-к Дунавски новини, интернет страници www.svishtovtoday.com , www.bta.bg , www.bgsever.info

Изработени и разпространени информационни материали:

2017	Резюме на СВOMP – тираж 600 бр.
	Бюлетин – тираж 800 бр.
2018	Бюлетин – тираж 500 бр.

Изработени и разпространени рекламни материали през 2017 и 2018 г.: банери, платнени чанти, химикалки, ключодържатели, визитки, календари (джобни, стенни, настолни), планшети, папки за материали.

В допълнение, като важна част от дейността на МИГ за обезпечаване изпълнението на СВOMP, са осъществени следните проучвания:

- Проучване на туристическия потенциал и формиране на туристически продукт на територията на МИГ Белене – Никопол;
- Проучване в сферата на конкурентоспособност на МСП и възможности за създаване на нови предприятия и дейности на територията на МИГ Белене – Никопол;
- Проучване на възможностите за подобряване на природозащитното състояние на видовете от мрежата Натура чрез подхода BOMP;

3.3. Преглед по индикатори

3.3.1. Индикатори за цялостно прилагане на стратегията

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финансирани по СВОМР	Брой	42	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Към момента на оценката са завършени две процедури за подбор на проекти, по които са избрани за финансиране 19 проектни предложения. Завършена е оценката по една от процедурите и са одобрени 5 проекта за финансиране със средства от ОПИК.
Брой бенефициенти, подпомогнати по СВОМР	Брой	54	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Заложената целева стойност на този индикатор надвишава целевата стойност за брой на финансираните проекти (предходният индикатор). В този смисъл не е възможно тя да бъде постигната, доколкото не са идентифицирани колективни групи допустими бенефициенти на територията и всеки проект може да има само един бенефициент
Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/	Лв.	7 947 591	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Към момента на оценката са завършени две процедури за подбор на проекти. Обемът на инвестицията по подадените проектни предложения възлиза на 3 390 375,61 лв., а по одобрените проекти (ОПИК) – на 1 511 958,90 лв.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Брой консултации, предоставени на потенциални бенефициенти	Брой	92	69		На етапа на междинната оценка се наблюдава добър напредък по този индикатор, като целевата стойност е постигната на 75%. По-големият напредък по този индикатор в първоначалния период е закономерен и създава съществени и необходими предпоставки за достатъчен брой и добро качество подадени проектни предложения по стратегията.
Брой подпомогнати микропредприятия	Брой	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой проекти с инвестиция в туризъм и туристическа инфраструктура	Брой	6	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Проекти, свързани с опазване на природно-културното наследство	Брой	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Организирано обучение	Брой	4	12		СВОМР не уточнява дали този индикатор се отнася до организирани обучения от МИГ като част от дейностите по популяризиране или до обучения по подмярка 1.3. Съгласно специфичните индикатори по подмярка 1.3 се очаква

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
					финансиране на 3 проекта, което не кореспондира пряко с целевата стойност на настоящия индикатор. Организираните от МИГ обучения като част от дейностите по популяризиране до момента за 12, с което настоящият индикатор би бил постигнат
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Създадени работни места	Брой	30	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой модернизирани земеделски стопанства	Брой	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой икономически единици, въвели нови продукти, процеси или технологии	Брой	3	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой подобрени базисни/публични инфраструктурни единици	Брой	12	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти		
Млади хора до 40 г. и жени успешно реализирали	%	30%	Към датата на завършване на оценката няма		От подадените към момента на оценката проектни предложения 4 са на жени и 7 на млади хора до 40 г.,

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
проекти по СВОМР			договорени проекти.		което представлява 58 %. Ако ги реализират успешно индикаторът ще бъде изпълнен.
Природни и културно исторически обекти с подобрен достъп и анимация	Брой	3	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Залесени територии	дка	120	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Участници, завършили успешно обучение	Брой	30	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Жени, завършили успешно обучение	Брой	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Население в селските райони, което се възползва от подобрените услуги	Брой	20 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Допълнителен брой туристи в резултат от интервенциите по СВОМР	Брой	50 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Зададената целева стойност на този индикатор е нереалистично висока. За сравнение, по данни на НСИ общият брой на посетителите в места за настаняване през 2017 г. за цялата

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
					област Плевен е по-нисък - 46 291 души - от така зададената целева стойност за допълнителен брой посетители само на териториите на общините Белене и Никопол.
Създадени работни места	Брой	40	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Този индикатор правилно е зададен по-горе в групата индикатори за резултат, доколкото създадените работни места съставляват „пряко и незабавно въздействие от намесата“ чрез изпълнените проекти, създаващи работни места. Съществуващото дублиране създава предпоставки за неяснота. Не е ясно и на каква база тук е определена целева стойност от още именно 10 допълнителни работни места, които са някакъв вид непряк ефект от прилагане на СВOMP. Ако се има предвид създаване на устойчива заетост, то стойността следва да се прецизира реалистично спрямо зададената целева стойност работните места т.е. по-малка от 30

3.3.2. Индикатори по мерки

Мярка 1.3.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финансирани по мярката	Бр.	3	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	5	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Заложената целева стойност на този индикатор надвишава целевата стойност за брой на финансираните проекти (предходният индикатор). Следва да се преоцени доколко е възможно и допустимо да има повече от един бенефициент по един проект и съответно прецизира индикатора.
Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/	Лв.	300 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Млади хора до 40 г. и жени успешно преминали обучение	%	20%	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Брой обучени лица	Бр.	30	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Мярка 4.1.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финансирани по мярката	Бр.	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Към момента на настоящата междинна оценка са подадени 14 проектни предложения по тази мярка, и достигането на целевата стойност на индикатора е реалистично
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Към момента на настоящата междинна оценка са подадени 14 проектни предложения по тази мярка, и достигането на целевата стойност на индикатора е реалистично
Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/	Лв.	1 040 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Към момента на настоящата междинна оценка са подадени 14 проектни предложения по тази мярка с общ обем на инвестициите от 1 878 416,71 лв. и целевата стойност на индикатора може да бъде изпълнена.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Брой, подпомогнати стопанства от животновъдния сектор	Бр.	4	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Създадени нови насаждения	дка	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Дял на младите фермери, финансирани по мярката	%	30	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Към датата на оценката няма договорени проекти. 6 от подадените 14 проектни предложения са на млади хора до 40-годишна възраст. При финансиране на проектите, индикаторът ще бъде изпълнен.
Стопанства закупили нова техника	Бр.	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Създадени работни места	Бр.	10	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Създадените работни места са индикатор за резултат, доколкото са „пряко и незабавно въздействие от намесата“ чрез изпълнението на проекти, който предвижда създаването им. При предвидени общо 10

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
					проекта за финансиране, и с оглед характера на мярката, целевата стойност на този индикатор е възможно да се разглежда като завишена. А ако се разглежда като устойчива заетост, стойността е съвсем завишена

Мярка 4.2.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финансирани по мярката	Бр.	6	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Съгласно ИГРП за 2019 г. се очаква обявяване на прием на заявления по тази мярка през м. януари/февруари 2019 г.
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	6	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/	Лв.	455 617.50	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Модернизирани предприятия и/или създадени мобилни такива	Бр.	3	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Съществува неяснота относно настоящия индикатор и какво наблюдава той: от една страна, с оглед дейностите по тази мярка, всяко подкрепено предприятие може да се разглежда като модернизирано; от друга страна индикаторът предлага алтернативно наблюдение на два разпорядкови признака – модернизирани и/или създадени мобилни предприятия.
Брой предприятия закупили техника и/или оборудване	Бр.	6	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой предприятия, произвеждащи биологични продукти и/или въвели мерки за опазване на околната среда и/или увеличили производство-то и използвали енергия от възобновяеми енергийни източници	Бр.	3	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Създадени работни места	Бр.	8	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Създадените работни места са индикатор за резултат, доколкото са „пряко и незабавно въздействие от намесата“ чрез изпълнението на проекти, който предвижда създаването им. При предвидени общо 6 проекта за финансиране, и с оглед характера на мярката, целевата стойност на този индикатор е възможно да се разглежда като завишена, особено ако се има предвид устойчива заетост като въздействие.

Мярка 6.4.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финанси-рани по мярката	Бр.	8	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Съгласно ИГРП за 2019 г. се очаква обявяване на прием на заявления по тази мярка през м. януари 2019 г.
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	8	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/	Лв.	650 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой подпомогнати туристически дейности	Бр.	12	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Целевата стойност на този индикатор е по-висока от целевия брой проекти по мярката. Не е еднозначно какво се има предвид под туристическа дейност и как се отчита броят на туристически дейности в един проект.
Брой подпомогнати бенефициенти за нови, нетуристически услуги	Бр.	3	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Брой подпомогнати нови дейности в микропредприятията	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Подпомогнати занаяти и/или свободни професии	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Общ брой създадени работни места	Бр.	8			Създадените работни места са индикатор за резултат, доколкото са „пряко и незабавно

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
					<p>въздействие от намесата“ чрез изпълнението на проекти, който предвижда създаването им.</p> <p>При предвидени общо 8 проекта за финансиране, и с оглед характера на мярката, целевата стойност на този индикатор е възможно да се разглежда като завишена.</p>

Мярка 7.2.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финансирани по мярката	Бр.	6	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	4	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Общ размер на инвестициите	Лв.	900 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Брой проекти, свързани с подобряване на базисна и/или публична инфраструктура	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой проекти, включващи дейности за опазване на природното и културно наследство	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Заведения за социални услуги и/или културни центрове и/или обществени сгради с подобрена база	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Подобрени младежки и спортни центрове и/или детски и спортни площадки	Бр.	1	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Възстановени паркови площи и градинки	Бр.	4	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти		
Социални, културни, спортни и младежки центрове въвели мерки за енергийна ефективност	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Население обоготетелствано от дребно мащабните инвестиции	Бр.	10 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Необходимо е прецизиране на това как ще се брои обоготетелстваното население – доколкото тази инфраструктура е публична, цялото население има достъп, но вероятно населението в конкретни населени места на реализиране на проектите е по-обоготетелствано.

Мярка 7.5.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финанси-рани по мярката	Бр.	4	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	8	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Заложена целева стойност на този индикатор надвишава целевата стойност за брой на финансираните проекти (предходният индикатор). В този смисъл не е възможно тя да бъде постигната, доколкото не е допустимо да има повече от един бенефициент на един

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Общ размер на инвестициите	Лв.	300 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Изградени или ремонтирани съоръжения за туристически атракции, свързани с местното природно и културно-историческо наследство	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой посетители на подкрепените атракции/занаяти /изкуство	Бр.	5	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Важно е да се предвиди в условията по проектите бенефициентите стриктно да отчитат броя на посетители.
Удовлетвореност на посетителите от атракциите и/или информационните услуги	%	95	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Важно е да се предвиди в условията по проектите бенефициентите да извършват проучвания на удовлетвореността.
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Население, облагодетелствано от дребно мащабните инвестиции	Бр.	12 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Необходимо е прецизиране на това как ще се брои облагодетелстваното население – доколкото тази инфраструктура е публична, цялото население има достъп, но вероятно

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
					населението в конкретни населени места на реализиране на проектите е по-облагодетелствано.

Мярка 8.1.

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ИЗХОДЕН					
Брой проекти, финансирани по мярката	Бр.	2	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Бр.	1	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		
Общ размер на инвестициите	Лв.	70 000	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		.
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА РЕЗУЛТАТ					
Залесена земеделска земя и/или неземеделска земя	дка	120	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
ВИД ИНДИКАТОР: ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ					
Дял на подпомогнатите публични собственици и техните сдружения	%	100	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Делът на подпомогнатите публични собственици и техните сдружения не представлява въздействие. Предвижда се 1 подпомогнат по мярката бенефициент в изходните индикатори, следователно делът, който автоматично е 100% при 1 бенефициент, не може да измерва въздействие.

ОПИК ПО 2 Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП“

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Брой на предприятията, получаващи безвъзмездни средства	Бр.	6	5		*Проектите са одобрени, но не са подписани договорите към датата на настоящата оценка. Много добро изпълнение още на първа процедура.
Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията (безвъзмездни средства);	Евро	300 000	151195,89		Целевата стойност на този индикатор не може да бъде постигната, доколкото не е съобразена с интензитета на помощта и практиката да се кандидатства за максималния интензитет (90%). Предвиденият бюджет в СВOMP

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
					за БФП от ОПИК е: 1 955 830 лв. БФП по досега одобрените проекти е: 1 360 763,01 Остатъчният свободен бюджет за БФП е: 595 067 При интензитет на помощта 90% очакваните частни инвестиции към този бюджет са 59 507 лв. с което целевата стойност от 300 000 няма да бъде достигната.

ОПОС ПО Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 чрез подхода BOMP

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	ха	16872,5198	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Реалистичността на целевата стойност изисква експертна професионална оценка и как се съотнася към бюджета на мярката от 1 979 987, който се базира на допустима площ за възстановителни дейности.
Площ на местообитания, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	ха	0	Неприложимо към СВOMP на МИГ Белене - Никопол		

Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Междинна оценка (2018)	Окончателна оценка	Коментар
Видове, за чието опазване се изпълняват дейности	Бр.	8	Към датата на завършване на оценката няма договорени проекти.		Реалистичността на целевата стойност изисква експертна професионална оценка.
Местообитания, за чието опазване се изпълняват дейности	Бр.	0	Неприложимо към СВOMP на МИГ Белене - Никопол		

4. Заключение и препоръки

Настоящата оценка извежда на преден план следните заключения и препоръки:

- ✓ СВОМР предвижда три вида индикатори за измерване на прилагането, включително индикатори за въздействие. Предвид по-ограничените бюджетни ресурси индикаторите за въздействие не са задължителни за СВОМР. Включените такива се дублират с индикаторите за резултат, като не се отчита съдържателната разлика между тях и по тази причина са и реалистично завишени. Следва на първо място да се помисли има ли възможност да се постигне въздействие и в коя сфера е най-постижимо. В момента въздействие се търси основно в сферата на заетостта, което не съответства на широкия спектър на интервенциите. Предвид типа на допустимите дейности и капацитета на бенефициентите това е много трудно постижимо.

По-вероятно на този етап изглежда да се търси реструктуриращо устойчиво въздействие на стратегията върху състоянието на малките и средни предприятия, може би и на микропредприятията и тези от сектора селско стопанство, например. На този етап малките и средни предприятия демонстрират по-добър капацитет от този на останалите бенефициенти и може да се очаква да приключат успешно проектите и постигнат заложените цели на мярката и постигнат въздействие.

- ✓ Да се уточнят / редактират индикатори, които са двусмислени, да се определи какво е полезно да се мери спрямо стратегията – например модернизация или мобилност, което ще позволи и съответно тяхното отчитане
- ✓ Като цяло стойностите на редица индикатори изглеждат завишени и/или не добре изчислени и съответно трудно постижими. Всички индикатори следва да се разгледат след приключване на първите процедури по съответните мерки и на база остатъчни бюджети да се прецизират стойностите. Също така да се синхронизират помежду си – например брой проекти да не е по-малък от брой бенефициенти.
- ✓ Индикаторите по ОПОС да се прецизират въз основа на проведеното проучване на възможностите за подобряване на природозащитното състояние на видовете от мрежата Натура чрез подхода ВОМР или, ако то не предоставя такава информация да се направи експертна оценка и консултации с управляващия орган за установяване на реалистични стойности.
- ✓ Да се направи детайлна схема на източниците на информация за всеки индикатор – има ли налични, ако не, да се определят и да се разработят формуляри/анкети, период и механизъм за събирането им. На тази основа да се планират и средства, ако трябва, и да се прилагат навреме.

- ✓ Дейностите по популяризиране очевидно са провокирали интерес и подобряване на социалния капитал като цяло, което се потвърждава от броя на последвалите консултации.
- ✓ Броят на подадените проекти и броя на одобрените такива към момента на приключване на оценката дават основание за оптимистично очакване по отношение на изпълнението на СВОМР и заложените резултати.
- ✓ Активизирането на общността и най-вече на предприемаческата инициатива, потвърдено от броя на представените проекти и броя на одобрените такива към момента на приключване на оценката, представляват основно постижение в областта на добавена стойност от прилагането на СВОМР чрез подхода ЛИДЕР на този етап, като до края на стратегията със сигурност този ефект ще нараства.
- ✓ На страната на предизвикателствата, по данни от събеседванията с екипа на МИГ и потенциалните бенефициенти, оценители и др. местни лидери, остават увеличаването на уменията за подготовка и прилагане на проекти, и то специално по правилата и процедурите на ВОМР и местната стратегия, а не по принцип. В този смисъл трябва да продължи работата по популяризирането на СВОМР и повишаването на капацитета, включително на такъв за съвместна работа и взаимодействие на потенциалните бенефициенти с консултанти по подготовката на техните проекти.